

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Hazine ve Maliye Bakanı Berat ALBAYRAK tarafından yazılı olarak yanıtlanması konusunda gereğini arz ederim.09/07/2019

Aykut ERDOĞDU
İstanbul Milletvekili

17 Ocak 2019 tarihinde Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (Kanun No: 7161) TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilmiştir. 70 maddeden oluşan bu torba kanun aynı gün Cumhurbaşkanlığı'na gönderilmiş ve onaylanarak 18 Ocak 2019 tarihinde (kabulünden bir gün sonra) Resmi Gazete'de (Sayı: 30659) yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kanunun 32 inci maddesi ile 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na şu hüküm eklenmiştir:

"Sözleşmelerin tasfiyesi veya devri

GEÇİCİ MADDE 4- **31/8/2018 tarihinden önce** 4734 sayılı Kanuna göre ihalesi yapılan (3 üncü maddesindeki istisnalar dâhil) ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla devam eden sözleşmeler, **imalat girdilerinin fiyatlarında beklenmeyen artışlar meydana gelmesi nedeniyle**, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonraki 60 gün içinde yüklenicinin idareye yazılı olarak başvurusu kaydıyla, **Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak idarenin onayına bağlı olarak feshedilip tasfiye edilebilir veya devredilebilir**. Bu durumda devir alacaklarda ilk ihaledeki şartlar, devir tarihi itibarıyla aranacak olup devirden veya fesihden kaynaklanan kısıtlama ve yaptırımlar uygulanmaz. Yüklenimi ortak girişim tarafından yürütülen sözleşmelerde ortaklar arasında devir veya hisse devirlerinde ilk ihaledeki yeterlik şartları aranmaz. Sözleşmesi feshedilen veya sözleşmeyi devreden yüklenicinin teminatı iade edilir. Bu fıkra kapsamında devredilen sözleşmeler ile bu fıkra kapsamına girmekle birlikte devredilmeyen sözleşmelerde, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonraki 60 gün içinde yüklenicinin idareye yazılı olarak başvurusu kaydıyla süre uzatımına ilişkin kısıtlama ve şartlara tabi olunmaksızın Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak idare tarafından süre uzatılabilir.

Sözleşmenin bu madde kapsamında feshedilerek tasfiye edilmesi veya devredilmesi durumunda yüklenici, fesih veya devir tarihine kadar gerçekleştirdiği imalatlar dışında idareden herhangi bir hak talebinde bulunamaz. Yüklenici tarafından, işin idarece uygun görülecek can ve mal güvenliği ile yapı güvenliğine yönelik tedbirlerin alınması şarttır. Bu kapsamda düzenlenecek fesihnamelerden ve devredilecek sözleşmelerden damga vergisi alınmaz."

Bir yandan Türkiye ekonomisinin yapısal olarak ara-sermaye malı ithalatına bağımlı olması; diğer yandan da Ekim 2016'da başkanlık sistemine geçiş yönünde Anayasa değişikliği sürecinin başlaması sonrasında döviz kurlarındaki sert yükseliş dolayısıyla; ithal girdi fiyatlarında "öngörülmesi" zorlaşan yükselişlerin yaşandığı ortadadır. Siyasi istikrar ve buna dayalı ekonomik refah vaadi ile gerçekleştirilen 24 Haziran 2018 erken Cumhurbaşkanlığı seçimi sonrasında geldiğimiz durum tam anlamıyla bir ekonomik çöküştür. Fiili başkanlık rejimi beraberinde aşırı yüksek döviz kurlarına neden olmuştur.

Girdi fiyatlarındaki aşırı yükseliş karşısında ekonomik faaliyetin yavaşlaması ve hatta durma noktasında gelmesi şeklinde yaşanan bu çöküşün en net hissedildiği sektör inşaat sektörüdür. Özellikle bir sözleşmeye bağlı olarak üstlendikleri işleri tamamlama yükümlülüğü bulunan kamudan iş almış müteahhitlerin, Ağustos 2018 sonrasında yükselen döviz kurlarına bağlı olarak aşırı derecede artan girdi fiyatları karşısında taahhüt ettikleri işleri sürdüremez duruma geldiği ortadadır.

Ancak, şunu belirtmek gerekir ki, yükselen döviz kurları, YİD modeli ile ihale edilen ve gelir garantisi verilmiş olan büyük çaplı altyapı yatırımlarının yüklenicilerini olumsuz etkilememiştir. Daha doğrusu, bu yüklenicilerin girdi maliyetlerinde kura bağlı yükseliş olsa bile, hem uygulayacakları tarifeler hem de verilen gelir garantileri döviz cinsinden olduğu için, bu "büyük" yüklenicilerin herhangi bir sıkıntı yaşamaması söz konusu değildir.

Sorun, fiyatı döviz kurlarına göre belirlenen ithal-yerli girdi kullanan, ancak TL üzerinden sözleşme imzalamış bulunan yüklenicilerin yürüttükleri işleri durdurmuş olmalarıdır. Şantiyelerde çalışmaların durdurulması sonucunda inşaat sektöründeki istihdam TÜİK verilerine göre Ağustos 2018'de 2 milyon 71 bin iken Mart 2019'da 1 milyon 538 bine inmiş durumdadır. Yani, 9 ayda inşaat sektöründe her 4 çalışından birisi işini kaybetmiştir. Ayrıca, Aralık 2018'e ve Aralık 2017'ye ilişkin SGK'nın yayınladığı sigortalı istatistik verileri karşılaştırıldığında; "Bina İnşaatı-Bina Dışı Yapıların İnşaatı-Özel İnşaat Faaliyetleri" alanlarındaki sigortalı çalışan sayısının 2 milyon 83 binden 1 milyon 601 bine inmiş olduğu görülmektedir. Bu alanlarda sigortalı işçi çalıştıran işyeri sayısı da 214 binden 185 bine inmiştir aynı dönemde.

Diğer yandan da, şantiyelerde çalışmaların durdurulması nedeniyle tamamlanmamış imalatların yıpranması ve kamunun son kertede daha büyük zararlarla karşılaşması söz konusudur.

Sonuç olarak, kamu ile yapım sözleşmesi imzalamış olan yüklenicilerin üstlendikleri yapım işlerini tamamlamaları hem işsizliğin önlenmesi hem de inşaatların yarım kalması sonucunda oluşacak kamu zararlarının önlenmesi açısından kritiktir. Ancak, 30 Kasım 2018'de TBMM'ye sunulan ve 18 Ocak 2018'de yürürlüğe giren 7161 sayılı Kanunun 32 inci maddesi ile bu duruma getirilmek istenen çözümün konusunda ciddi soru işaretleri mevcuttur.

Bu hüküm kapsamındaki başvurular 60 günlük sürenin dolduğu 18 Mart 2019'da son bulmuştur. Ancak, kaç kamu ihale sözleşmesi hakkında tasfiye, süre uzatımı ve devir başvurusu yapıldığı, bunlar hakkında ne karar verildiği ve bu işlemlerin kamu maliyesi açısından arz ettiği ekonomik yük konusunda herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Dahası, özellikle tasfiye konusunda kanun hükmü gereği "görüş" istenen Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın, ilgili idarenin işin tasfiyesi yönünde sunduğu olumlu rapora rağmen, ya hiç görüş bildirmediği ya da herhangi bir gerekçe göstermeksizin "*fesih talebi, nihai karar sözleşmeye taraf idarede olmak üzere Bakanlığımızca olumsuz değerlendirilmektedir*" şeklinde görüş bildirdiği ifade edilmektedir. Yani, çözüm için yapıldığı iddia edilen ve objektif değerlendirme kriterleri içermeyen bu düzenleme, daha büyük bir çözümsüzlük durumu ortaya çıkarmıştır.

Yukarıda belirtildiği gibi, kamuya iş yapan inşaat şirketleri arasında başlayacak olan seri iflasların en büyük mağduru çalışanlar olacaktır. Çünkü, iflas etse de bir müteahhit yiyecek ve barınma gibi ihtiyaçlarını karşılayabilir, ancak aylarca işsiz kalan bir inşaat sektörü çalışanı açlık ve yoklukla karşı karşıya kalacaktır.

Bu bağlamda;

1- Kurum ve kuruluşlar bazında, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na 17/01/2019 tarihli ve 7161 sayılı Kanunun 32 inci maddesi ile eklenen Geçici 4 üncü maddesi kapsamına giren yapım işlerinin adları nedir, ihale-sözleşme tarihleri ne zamandır, tamamlanma süreleri ve sözleşme bedelleri ne kadardır?

2- Kurum ve kuruluşlar bazında, bu sözleşmelerden hangileri hakkında yükleniciler tarafından, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na 17/01/2019 tarihli ve 7161 sayılı

14729

Kanunun 32 inci maddesi ile eklenen Geçici 4 üncü maddesi kapsamında devir, tasfiye ve süre uzatımı başvurusunda bulunulmuştur?

3- Kurum ve kuruluşlar bazında, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na 17/01/2019 tarihli ve 7161 sayılı Kanunun 32 inci maddesi ile eklenen Geçici 4 üncü maddesi kapsamında devir, tasfiye ve süre uzatımı başvurusu uygun bulunan ve gerçekleşen sözleşmeler hangileridir?

4- Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın, ilgili idarenin işin tasfiyesi yönünde sunduğu olumlu rapora rağmen, ya hiç görüş bildirmedigi ya da herhangi bir gerekçe göstermeksizin *"fesih talebi, nihai karar sözleşmeye taraf idarede olmak üzere Bakanlığımızca olumsuz değerlendirilmektedir"* şeklinde görüş bildirdiği iddiası doğru mudur? Eğer doğru ise, ilgili idarenin uygun görüşüne rağmen Bakanlık olumsuz görüş bildirirken hangi hukuki-objektif kriterlere göre değerlendirme yapmıştır?

5- Kurum ve kuruluşlar bazında, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na 17/01/2019 tarihli ve 7161 sayılı Kanunun 32 inci maddesi ile eklenen Geçici 4 üncü maddesi kapsamında devir, tasfiye ve süre uzatımı başvurusu reddedilen sözleşmeler hangileridir? Reddedilen başvuruların hangileri için ilgili idare uygun rapor sunmasına rağmen Bakanlık uygun değildir görüşü bildirmiştir?

6- Gelir garantili YİD projeleri için yüklenicilere 2019 yılı için yapılacak olan ödemelerin toplam tutarı ne kadar olarak öngörülmektedir? Tasfiyesi talep edilen kamu ihalelerinden dolayı kamunun karşılaşması muhtemel ek maliyet hakkında herhangi bir çalışma yapılmış mıdır? Yapıldı ise bu ek maliyetin ne kadar olması öngörülmektedir?

7- Ağustos 2018 sonrasında işsizlik sigortası fonundan inşaat sektöründe işsiz kalan kaç çalışana ne kadarlık işsizlik ödeneği tahsis edilmiştir? Aynı dönemde işsizlik sigortası fonundan kaç inşaat işverenine ne tutarda destek sağlanmıştır?

8- Kurum ve kuruluşlar bazında, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na 17/01/2019 tarihli ve 7161 sayılı Kanunun 32 inci maddesi ile eklenen Geçici 4 üncü maddesi kapsamında devir, tasfiye ve süre uzatımı başvurusu uygun bulunmadığı gerekçesi ise idari yargıya başvuran yüklenici sayısı nedir?

9- "İmalat girdilerinin fiyatlarında beklenmeyen artışlar meydana gelmesi nedeniyle" tamamlanması imkansız hale gelen yapım işlerine ilişkin olarak fiyat farkı verilebilmesini sağlayacak bir düzenlemeye gidilmesi yönünde herhangi bir çalışma var mıdır?